

МІСЦЕВІ ЗАПОЗИЧЕННЯ ТА ГАРАНТІЇ ПІД ЧАС ВІЙНИ: АНАЛІЗ КЛЮЧОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ

2021–2026

Юлія Маркуц
Софія Тютюшкіна
Іван Демішев

Ринок місцевих запозичень відновлюється, але ще не досяг довоєнного рівня

01

Після різкого спаду у 2022 році кількість нових позик щороку зростала, однак у 2025 році все ще була нижчою, ніж у 2021-му. Водночас загальний обсяг фінансування скоротився більш ніж у 2,5 раза порівняно з 2024-им через перехід до нових правил управління публічними інвестиціями та, ймовірно, часткову заміну позик грантами.

Реформа управління публічними інвестиціями тимчасово ускладнила залучення позик, але не зупинила ринок

02

Різке зростання запозичень у січні–квітні 2026 року свідчить, що частина громад уже адаптувалася до нових вимог до підготовки та погодження інвестиційних проєктів. Водночас ринок ще не став повноцінним – важливо, щоб працювати за новими правилами могли не лише досвідчені позичальники, а й ширше коло громад.

Місьцеве кредитування залишається інструментом великих міст, а не всіх громад

03

У 2025 році значну частину нових угод уклали міста з досвідом залучення позик. Сільські та селищні ради отримали доступ до цього інструменту у 2024 році, але скористалися ним лише в поодиноких випадках. Основними обмеженнями є не стільки складність доступу до ринку чи вичерпування боргових лімітів, а насамперед політична воля користуватись позиковими інструментами, а також спроможність готувати проєкти та управляти боргом.

Державні банки забезпечують швидкий доступ до кредиту, а міжнародні фінансові організації – тривалий і дешевший ресурс для великих проєктів

04

ЄБРР та ЄІБ володіють основною частиною раніше накопиченого боргу громад, тоді як нові прямі позики громади переважно залучають у трьох державних банках – Укргазбанку, Ощадбанку та Укресімбанку. Кошти МФО дедалі частіше надходять громадам через українські банки, тому формально внутрішня позика може мати і міжнародне походження.

05

Позики в євро дешевші, але мають валютні ризики, а гривневі – швидші, проте дорожчі

Гривневі позики простіше залучити і вони не несуть валютного ризику, однак у 2025 році їхня вартість переважно становила 16–18% річних. На початку 2026 року окремі громади знову почали обирати дешевші позики в євро для великих інвестицій. Прив'язка ставок до UIRD або EURIBOR із граничними верхніми межами зменшує процентний ризик, але не усуває ризику зміни курсу.

06

Основний фіскальний ризик – концентрація боргу та гарантовані зобов'язання комунальних підприємств

Станом на квітень 2026 року гарантований борг становив 55,8% загального боргового портфеля, а понад 40% боргу було зосереджено у Дніпропетровській та Львівській областях. Тому важливо контролювати не лише обсяг боргу, а й фінансовий стан комунальних підприємств, якість інвестицій та здатність місцевих бюджетів покривати валютні й операційні ризики.

07

Громади почали отримувати кошти Ukraine Investment Framework (UIF), але фактичні виплати поки незначні

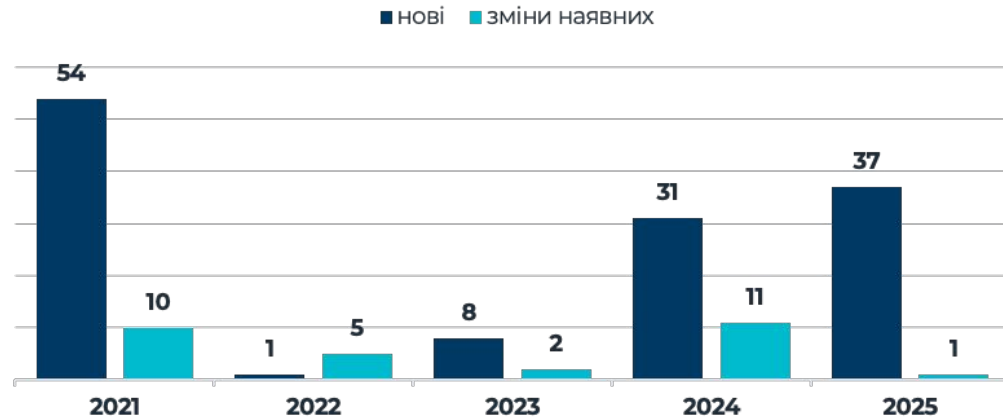
Погоджений муніципальний портфель UIF становить 796 млн євро, або 17% загального портфеля публічного сектору в 4,8 млрд євро. Станом на липень 2026 року громади фактично отримали 30,2 млн євро – близько 4% погодженого обсягу. Тому головне завдання – прискорити перехід від погоджених проєктів до підписаних контрактів і реального освоєння коштів.

ЯК ГРОМАДИ ЗАЛУЧАЮТЬ ПОЗИКИ В УМОВАХ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ?

ДИНАМІКА ТА СТРУКТУРА МІСЦЕВИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ У 2021–2026 РОКАХ

Місцеві позики

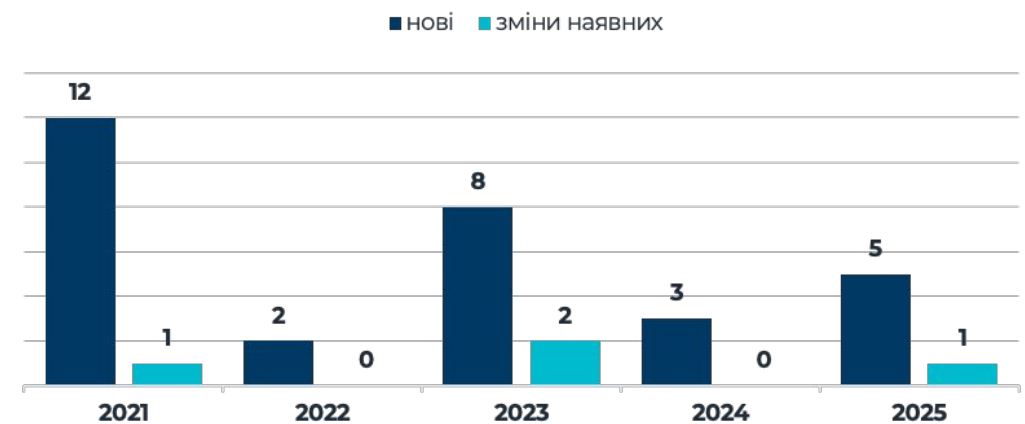
кількість угод, 2021–2025

Після різкого спаду у 2022 році кількість нових місцевих позик відновлюється: у 2025 році укладено 37 угод – **на 19% більше**, ніж у 2024 році. Зростання переважно забезпечили державні банки. Водночас це **на 31% менше**, ніж у 2021 році, коли було укладено 54 угоди.

Місцеві гарантії

кількість угод, 2021–2025

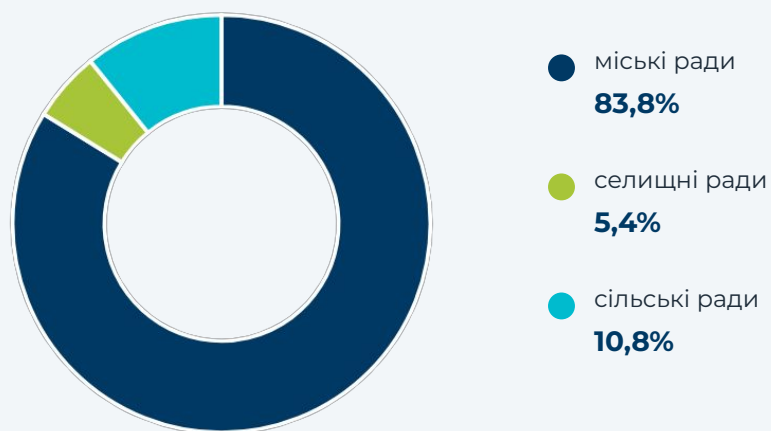

Кількість нових місцевих гарантій **змінюється нерівномірно**: у 2025 році їх було лише 5, порівняно з 12 у 2021 році. Це може бути спричинено тим, що гарантії переважно пов'язані з невеликою кількістю великих інфраструктурних проєктів.

Кількість позик за типами

Частка у загальній кількості угод

Міські ради залишаються абсолютними лідерами, уклавши 31 угоду (84% від загальної кількості у 2025 році)

Міські ради, що неодноразово залучали запозичення:

- Криворізька та Дніпровська міські ради уклали по 4 угоди,
- Львівська міська рада – 3 угоди,
- Самарівська та Кам'янська міські ради – по 2 угоди.

Сільські та селищні громади все ще вкрай повільно опановують інструмент місцевих позик, який став доступним для них з 2024 року

За весь 2025 рік фінансовим інструментом скористалися лише 4 сільські та 2 селищні ради.

Основні напрями запозичень:

- сільські ради – інфраструктурні проєкти (водопостачання, водовідведення та ін.),
- селищні – оновлення закладів освіти.

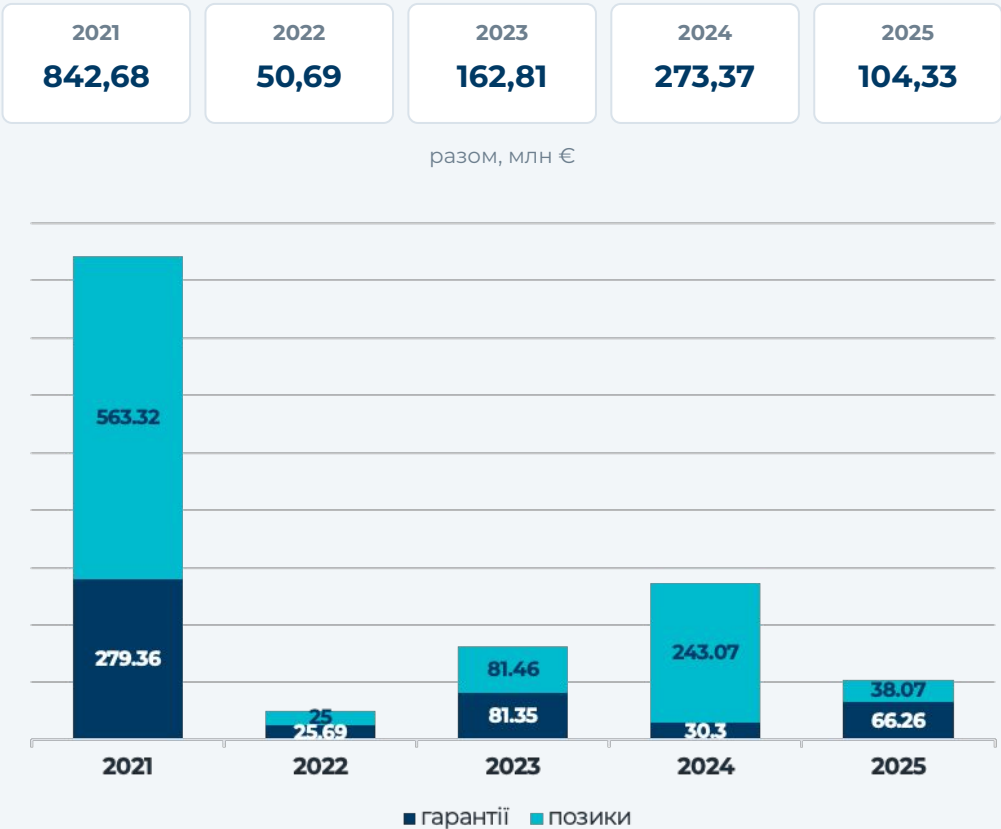
Скорочення сукупного обсягу місцевих запозичень та гарантій у 2025

У 2025 році загальний обсяг коштів, залучених через місцеві запозичення, **скоротився більш ніж у 2,5 раза** порівняно з 2024 роком.

Серед причин, що на це впливали:

- громади частково **замінювали позики** прямими міжнародними грантами на відновлення
- зміни до Бюджетного кодексу з січня 2025 року пов'язали інвестиційні проєкти із **середньостроковим плануванням**
- Мінфін посилив вимоги** до підготовки та погодження проєктів, що призводило до їх доопрацювання і затримок
- через нові правила та невизначеність громади могли **обережніше ставитися до залучення позик**

Обсяг місцевих запозичень та гарантій, млн євро

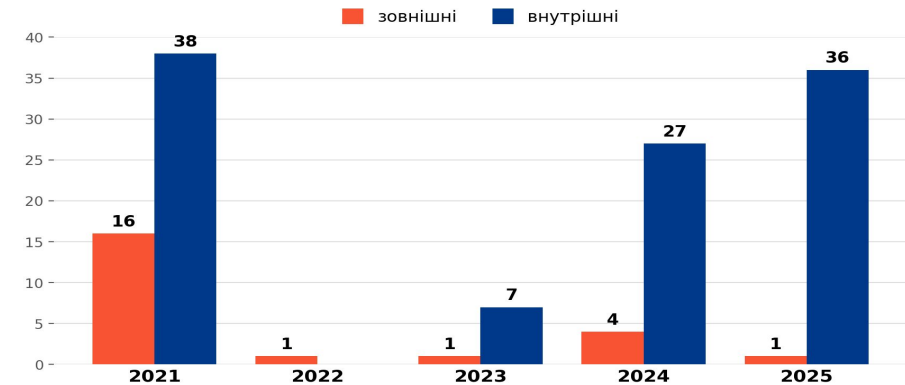
Внутрішній ринок прямих позик зростає, а зовнішні запозичення скоротилися до мінімуму

- У 2025 році громади залучили **37 прямих позик**.
- Із них лише **одна** була прямим зовнішнім запозиченням.
- Внутрішні кредитори стали основним джерелом фінансування капітальних видатків, оскільки можуть швидше надавати кошти та гнучкіше реагувати на воєнні ризики.

Натомість на ринку місцевих гарантій зростає роль зовнішнього фінансування

- Кількість **зовнішніх гарантій зросла з 2 до 4** – великі інфраструктурні проєкти відбудови потребують довгострокового та відносно дешевого фінансування.
- Частина коштів міжнародних фінансових організацій надходить через **українські банки**. Такі позики юридично є внутрішніми, хоча джерело коштів – міжнародне.
- Зростання зовнішніх гарантій радше відображає специфіку великих проєктів і доступних фінансових інструментів, ніж загальну готовність донорів прямо кредитувати громади.

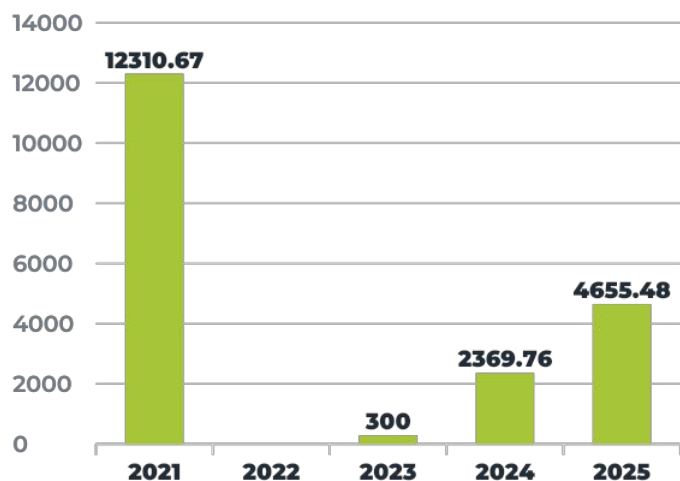
Місцеві позики

Місцеві гарантії

Місцеві запозичення, млн UAH

У 2025 РОЦІ

СЕРЕДНІЙ РОЗМІР ПОЗИКИ

202,41 млн ₴ 2,54 млн €

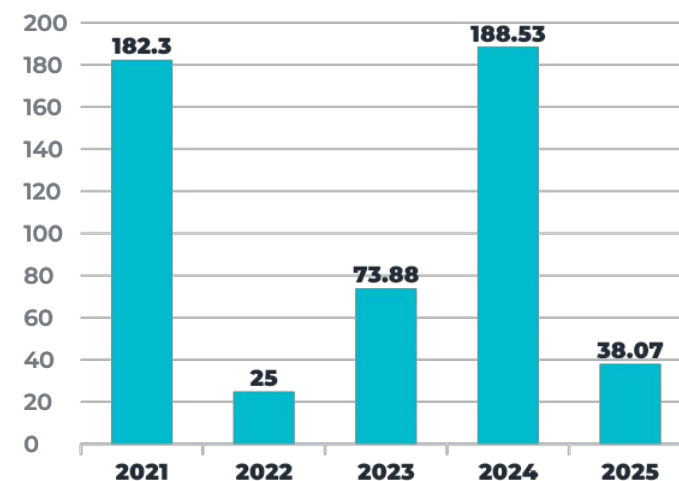
МІНІМАЛЬНЕ ЗНАЧЕННЯ

6,00 млн ₴ 0,50 млн €

МАКСИМАЛЬНЕ ЗНАЧЕННЯ

668,03 млн ₴ 10,00 млн €

Місцеві запозичення, млн EUR

Місцеві запозичення залучаються переважно у гривні та євро.

У 2025 році обсяг гривневих позик зріс до 4,66 млрд грн, тоді як валютних скоротився до 38 млн євро.

Це може пояснюватися двома чинниками:

- ▶ прямі довгострокові позики в євро від міжнародних інституцій стали менш доступними, оскільки донори, ймовірно, стали обачнішими й частіше фінансували громади опосередковано – через українські банки;
- ▶ громади частіше обирали гривневі позики, щоб не створювати для місцевих бюджетів валютного ризику

Середній розмір гарантії
12,95 млн €

Мінімальне значення
3,73 млн €

Максимальне значення
25,00 млн €

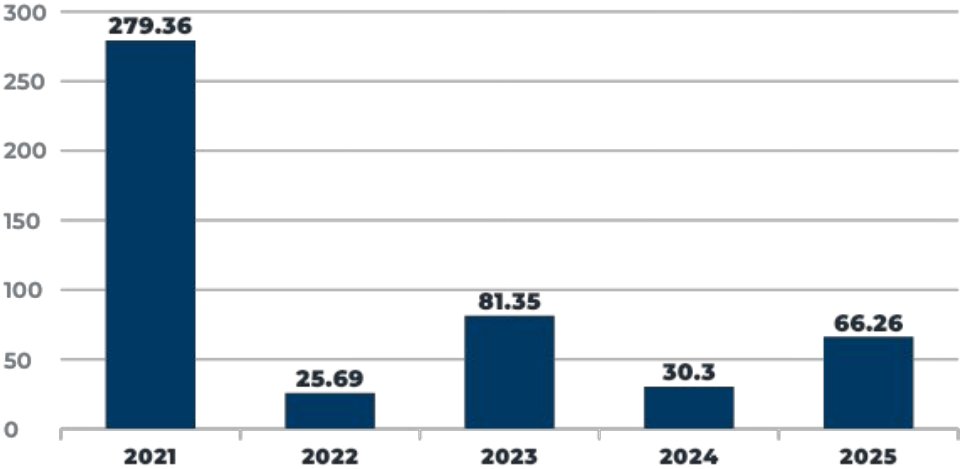
Ринок гарантій зріс удвічі – до понад 66 млн євро

Гарантії є дешевшими для позичальників через нижчі ставки, що сприяло їх активному використанню у 2025 році.

Усі гарантії надали міські ради. Селищні та сільські громади частіше залучали прямі позики, а не використовували складніший механізм гарантій.

Міста мають більшу фінансову спроможність і комунальні підприємства, що реалізують великі інвестиційні проєкти, тому можуть гарантувати багатомільйонні зобов'язання.

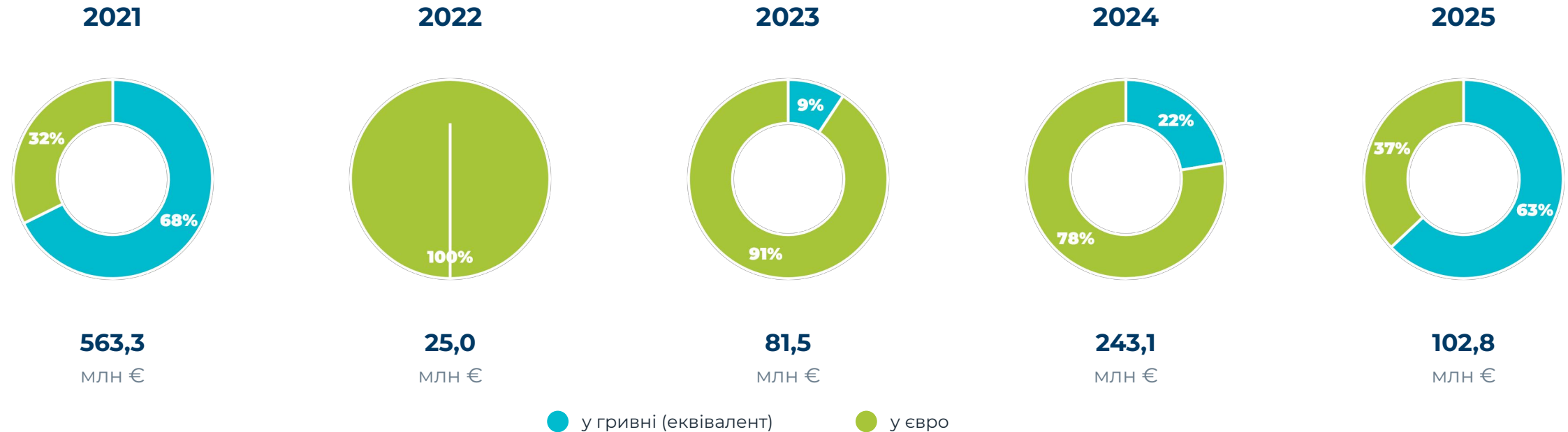
Місцеві гарантії, млн EUR

Цільове призначення місцевих гарантій у 2025 році:

- модернізація тролейбусного транспорту й рефінансування транспортних боргів (зокрема, у Черкасах, Тернополі та Кременчуці)
- підвищення енергоефективності будівель (Дніпро)
- оновленні очисних споруд (Львів)

Структура нових запозичень за валютами, млн євро (еквівалент)

Розподіл запозичень за валютами

З початком повномасштабного вторгнення структура запозичень за валютами суттєво змінилася – почали переважати запозичення в євро.

У 2025 році тенденція змінилася: найбільший обсяг нового фінансування було залучено у гривні – в еквіваленті **64,7 млн євро**.

63%
у гривні
37%
у євро

Чи зберігаються тенденції на початку 2026?

Адаптація до реформи РІМ: зростання запозичень на початку 2026 року

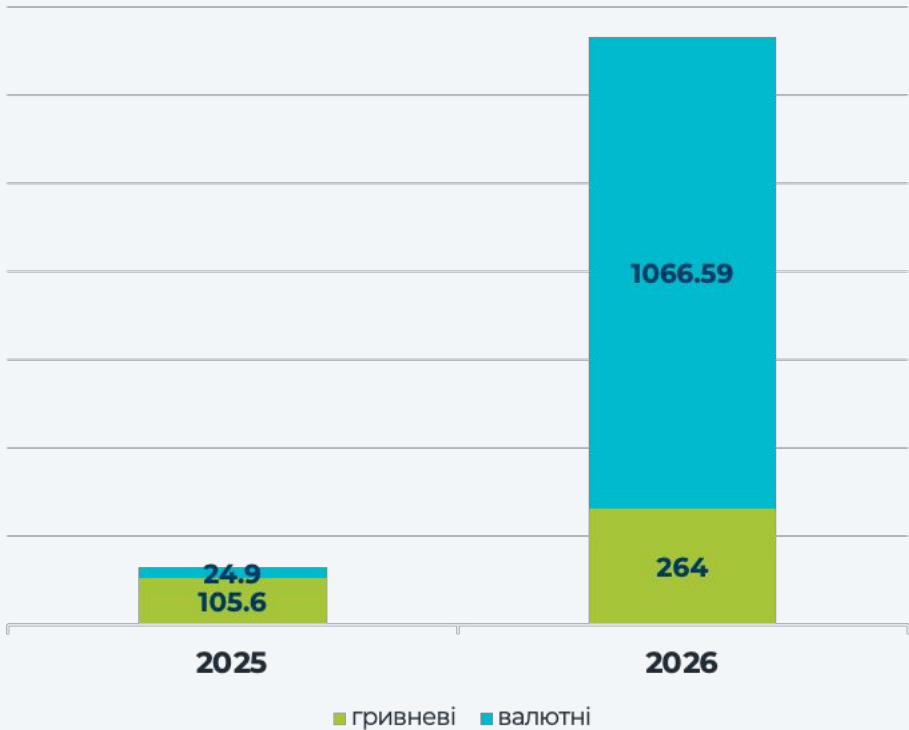
У січні–квітні 2026 року обсяг нових запозичень зріс порівняно з аналогічним періодом 2025 року:

гривневі позики	105,6	→	264,0
млн грн, січень–квітень			
валютні позики (в еквіваленті)	24,9	→	1 066,6
млн грн, січень–квітень			

Це свідчить, що частина міських рад уже адаптувалася до нових вимог РІМ і може проходити погодження Мінфіну без значних затримок.

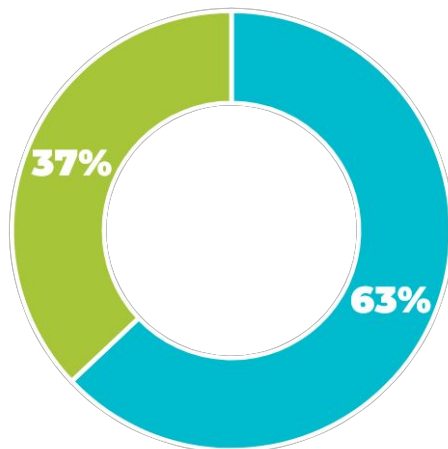
Водночас зростання не означає, що нові правила однаково доступні для всіх громад.

Обсяг місцевих запозичень за січень–квітень, млн UAH (гривневі позики та валютний еквівалент)

2025

Розподіл за рік

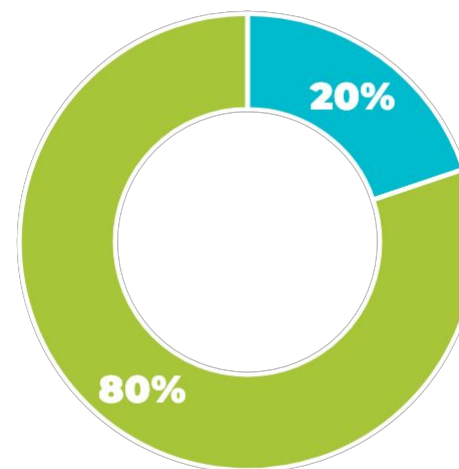
63% у гривні

- у гривні
- у євро

2026

Зріз за перші 4 місяці

Перевага євро

- у гривні
- у євро

У 2026 році частка позик у євро знову зростає

- У 2025 році структура запозичень змінилася: 63% нового фінансування було залучено у гривні, а 37% – у євро.
- У січні–квітні 2026 року ця тенденція не збереглася: більшу частку нових запозичень знову становили позики в євро.
- Таким чином, валютна структура повертається до моделі, характерної для 2022–2024 років.

ЯК ЗМІНЮЮТЬСЯ УМОВИ, КРЕДИТОРИ ТА РИЗИКИ МІСЦЕВИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ?

УМОВИ ФІНАНСУВАННЯ ТА СТРУКТУРА РИНКУ МІСЦЕВИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ

У 2025 році громади та кредитори не лише укладали нові угоди, а й переглядали умови чинних позик і гарантій.

Причини таких змін є різними:

01

зниження ставок,
коригування маржі та
пільгових періодів, щоб
зменшити вартість
обслуговування боргу

02

перехід до змінних
ставок, прив'язаних до
UIRD або EURIBOR, часто
з верхньою межею ставки

03

адміністративні зміни
(оновлення адрес або
параметрів реалізації
робіт), що свідчить про
гнучкість у реалізації
інвестиційних проєктів

04

збільшення суми позики
для покриття додаткових
витрат або розширення
проєкту

Загалом умови муніципального кредитування дедалі частіше прив'язуються до ринкових індикаторів, але водночас передбачають обмеження ризику зростання ставок.

Вартість кредитування та валютні тренди

16–18%

ставки за гривневими позиками у 2025 році

>20%

ставки за гривневими позиками у 2024 році

Гривневі позики залишалися дорогими: у 2024 році ставки часто перевищували 20% річних, але у 2025 році почали знижуватися разом із ринковими ставками.

Позики в євро зазвичай дешевші та мають стабільніші умови. Їх переважно використовують для великих інфраструктурних проєктів, хоча вони створюють валютний ризик.

Обмеження процентного ризику

22–25%

верхня межа ставок, прив'язаних до UIRD

≈ 8%

верхня межа ставок, прив'язаних до EURIBOR

У 2025 році в договорах часто встановлювали **верхню межу змінної ставки:** 22–25% для ставок, прив'язаних до UIRD, та близько 8% – до EURIBOR.

Це дає змогу користуватися змінними ставками, але водночас гарантує захист місцевих бюджетів від неконтрольованого зростання боргового навантаження в нестабільних умовах.

Місцеві гарантії та маржа

до 2%

маржа в окремих угодах під місцеві гарантії

За позиками під місцеві гарантії **маржа в окремих угодах знижувалася до 2%**, що робило таке фінансування дешевшим за прямі кредити.

Гарантії застосовуються точково – переважно для великих цільових інвестиційних проєктів.

01

2021 рік – переважала прив'язка до облікової ставки НБУ

Більшість угод орієнтувалися на базову ставку, встановлену Національним банком України.

02

У 2023–2024 роках ставки частіше прив'язуються до UIRD 3М* або UIRD 12М* для кредитів у гривні та EURIBOR 6М для валютних кредитів

Це свідчить про поступову інтеграцію механізму формування ставок із ринковими індикаторами та міжнародними фінансовими орієнтирами. Це дозволяє більш гнучко реагувати на зміни вартості ресурсів на фінансовому ринку та потенційно зменшувати витрати на запозичення.

03

У 2025 році змінні ставки стали основною моделлю

Нові договори переважно передбачають змінні ставки, прив'язані до UIRD або EURIBOR, із переглядом раз на 3 або 6 місяців. Це означає перехід від прямої прив'язки до облікової ставки НБУ до ринкових індикаторів.

* UIRD 3M (Ukrainian Index of Retail Deposit rates, 3-month) — це український індекс ставок за депозитами фізичних осіб на термін 3 місяці. Він показує середню відсоткову ставку, за якою банки в Україні залучають кошти від населення на цей період.

* EURIBOR 6M (Euro Interbank Offered Rate, 6-month) — це ставка, за якою європейські банки позичають один одному кошти в євро на термін 6 місяців. Це ключовий показник у єврозоні, який впливає на вартість кредитів, іпотек та інших фінансових інструментів у Європі.

Строки місцевих гарантій скорочуються

Після пікових значень 2022 року **середній строк місцевих гарантій поступово зменшується.**

Водночас середній строк прямих позик після коливань у попередні роки дещо зріс.

Більша роль невизначеності

Скорочення строків гарантій може відображати меншу готовність до тривалих фінансових відносин з боку кредиторів, а також переорієнтацію громад на проекти з коротшим горизонтом реалізації та з метою швидкого фінансування критичних потреб.

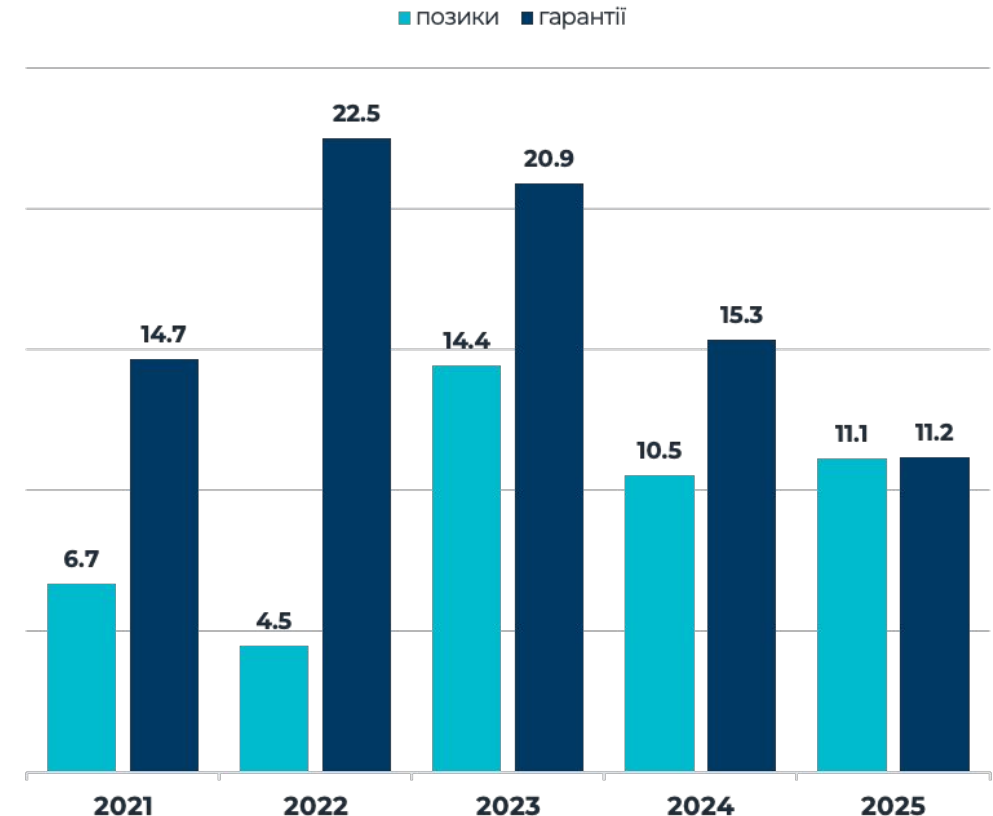
3,19

року – середня тривалість
пільгового періоду позик

2,6

року – середня тривалість
пільгового періоду гарантій

Середній строк, років

Тривалість погодження з Мінфіном

Після затримок у 2024 році середній строк погодження у 2025 році скоротився до 35,3 дня для позик і 19,2 дня для гарантій.

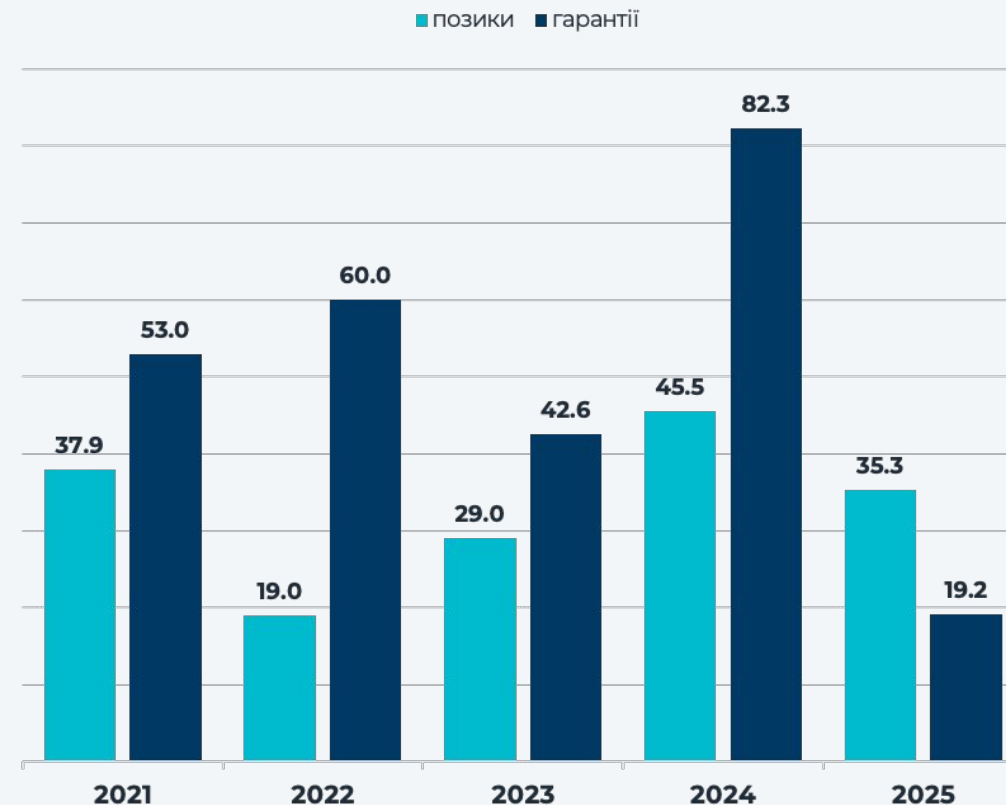
Водночас Мінфін ретельніше перевіряв відповідність заявок новим вимогам. Неповні або невідповідні документи повертали на доопрацювання, що могло затягнути процес до завершення строків погодження.

Тому короткі середні строки відображають насамперед швидке погодження заявок, які були правильно підготовлені з першого разу.

35,3 дня – середній строк погодження позик, 2025

19,2 дня – середній строк погодження гарантій, 2025

Середня тривалість погодження, днів

Державні банки

Лідери фінансування.

У 2025 році до активного кредитування долучилися Ощадбанк, Укрексімбанк та Укргазбанк (останній став лідером за кількістю нових позик міським радам).

Міжнародні інституції

Ключовими залишаються ЄБРР та ЄІБ.

NEFCO, яка була активною до війни, після 2022 року суттєво обмежила свою участь.

Специфіка залучення коштів

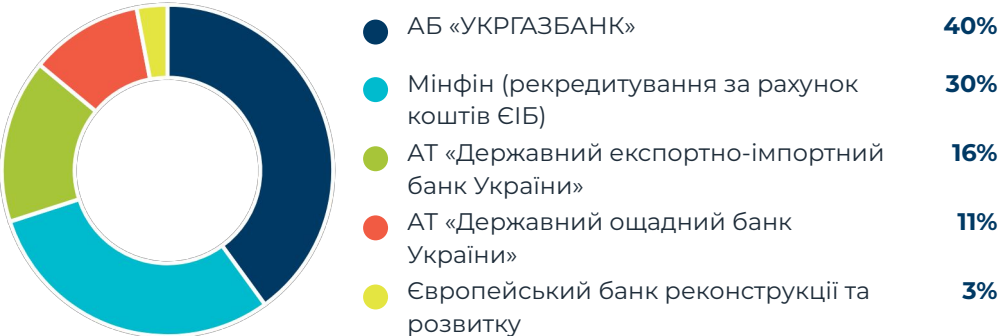
Місцеві позики

Інструмент є більш диверсифікованим, кошти надаються переважно безпосередньо через українські державні банки.

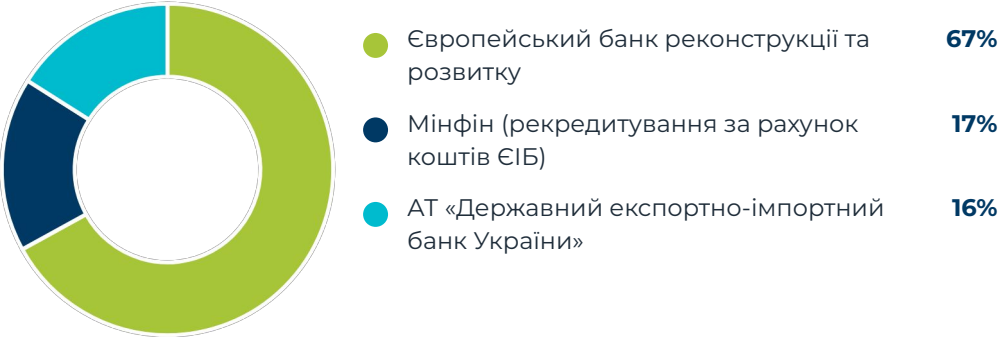
Місцеві гарантії

Мають більш централізований характер. Надаються здебільшого міжнародними організаціями (ЄБРР, ЄІБ) під великі проєкти та потребують обов'язкового погодження на рівні держави.

Розподіл кредиторів місцевих запозичень за кількістю наданих позик у 2025 році

Розподіл кредиторів місцевих гарантій за кількістю наданих гарантій у 2025 році

2021

2022

2023

2024

2025

різноманітний ринок

На ринку активно працювали комерційні банки (зокрема ТАСКОМБАНК та Альфа-Банк).

різке звуження ринку

Через початок повномасштабної війни нове муніципальне кредитування суттєво скоротилося, а активність комерційних банків знизилася.

початок відновлення

Ринок почав оживати, позики почали відновлюватися, насамперед завдяки державним банкам та програмі Мінфіну.

розширення ролі міжнародних інституцій

Активізувалися міжнародні інституції (ЄБРР, ЄІБ), а на ринку “з'явився” державний СЕНС Банк (колишній Альфа-Банк).

домінування державних банків у нових прямих позиках

Посилилася абсолютна монополія трьох державних банків. Водночас міжнародні кредитори дедалі частіше обирають опосередковане фінансування – вони надають ресурси українським банкам, які вже зі свого боку кредитують громади.

ПОТОЧНИЙ СТАН І СТРУКТУРА МІСЦЕВОГО БОРГУ

28,6

млрд грн

сукупний місцевий та гарантований борг

Розподіл за джерелами залучення

- Зовнішній борг
53,1% · 15,2 млрд грн
- Внутрішній борг
46,9% · 13,4 млрд грн

У структурі боргових зобов'язань дещо **переважає зовнішній борг**, що означає перевагу іноземного капіталу в загальному борговому портфелі громад.

Розподіл за типом боргу

- Гарантований борг
55,8% · 15,9 млрд грн
- Місцевий борг
44,2% · 12,6 млрд грн

За формою зобов'язань **домінує гарантований борг**. Це означає, що більшість зобов'язань пов'язана з кредитами комунальних підприємств, за якими місцеві ради надали гарантії, а не з прямими позиками громад.

Лише 47 громад мають місцевий борг

- Лише **9 громад** використали понад третину своєї межі боргового навантаження (Калуська, Луцька, Піщанська, Миколаївська, Маріупольська, Слов'янська, Перечинська, Львівська та Кременчуцька).
- 1422 громади (**96,8%**) **не мають активних запозичень**, зберігаючи повний кредитний ліміт.
- Ще **9 громад** (переважно прифронтові або тимчасово окуповані) **мають від'ємний розрахунковий ліміт**. У цих громадах позики було залучено до повномасштабного вторгнення. Через падіння доходів розрахункова межа боргу зменшилася, тоді як чинні зобов'язання залишилися.

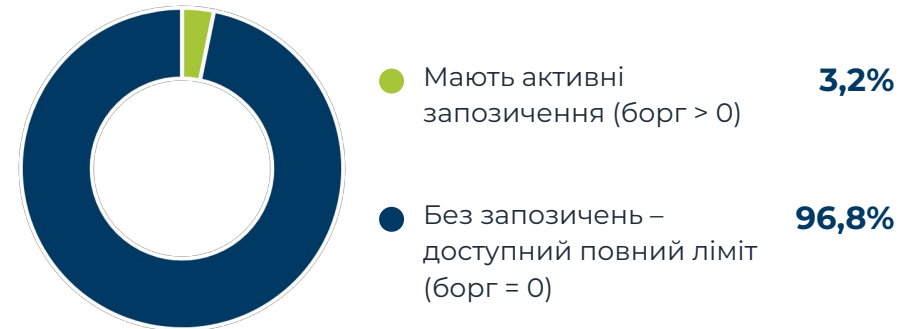
Доступний борговий ліміт: різниця між типами громад

У середньому по всіх громадах **доступний ліміт становить \$4,31 млн**, медіана – лише \$1,48 млн.

Міські громади очікувано мають **найвищі ліміти** (середнє — \$11 млн, медіана – \$3,98 млн).

Натомість **сільські** ради обмежені найменшою фінансовою базою: їхній середній показник становить **\$1,49 млн**, а медіана дорівнює всього \$937 тис.

Запозичення громад

Розрахункова межа боргу в середньому по громадах, \$ млн

Розріз запозичень за типами рад

Тип територіальної громади / ради	Кількість суб'єктів	Сукупна сума боргу (млн грн)	Середня сума боргу на 1 ТГ
Міські ради (в т.ч. Київ)	46	28 053,05	609,85
Обласні ради	1	269,49	269,49
Селищні ради	0	0,00	0,00
Сільські ради	2	97,12	48,56
РАЗОМ	49	28 419,67	579,99

* станом на 30.04.2026

Майже 99% усіх активних місцевих запозичень (понад 28 млрд грн) припадають на міста

Сукупний борг сільських і селищних рад становить лише близько **97 млн грн.**

Однією з причин є те, що до 2024 року інструмент місцевих запозичень був доступний лише міським радам.

Чому сільські та селищні громади рідко залучають позики?

1 бракує фахівців, які можуть підготувати інвестиційний проєкт і пройти процедуру погодження з Мінфіном

2 місцеві бюджети менші й менш стабільні

3 новий фінансовий інструмент потребує часу для практичного освоєння

Найбільший борг зосереджено у Дніпропетровській (близько 5,8 млрд грн) та Львівській (близько 5,7 млрд грн) областях.

- Дніпропетровщина фінансує **енергозбереження, ремонт житла, транспортну інфраструктуру та будівництво ЦНАПів**
- Львівщина — **термомодернізацію** громадських і бюджетних будівель.

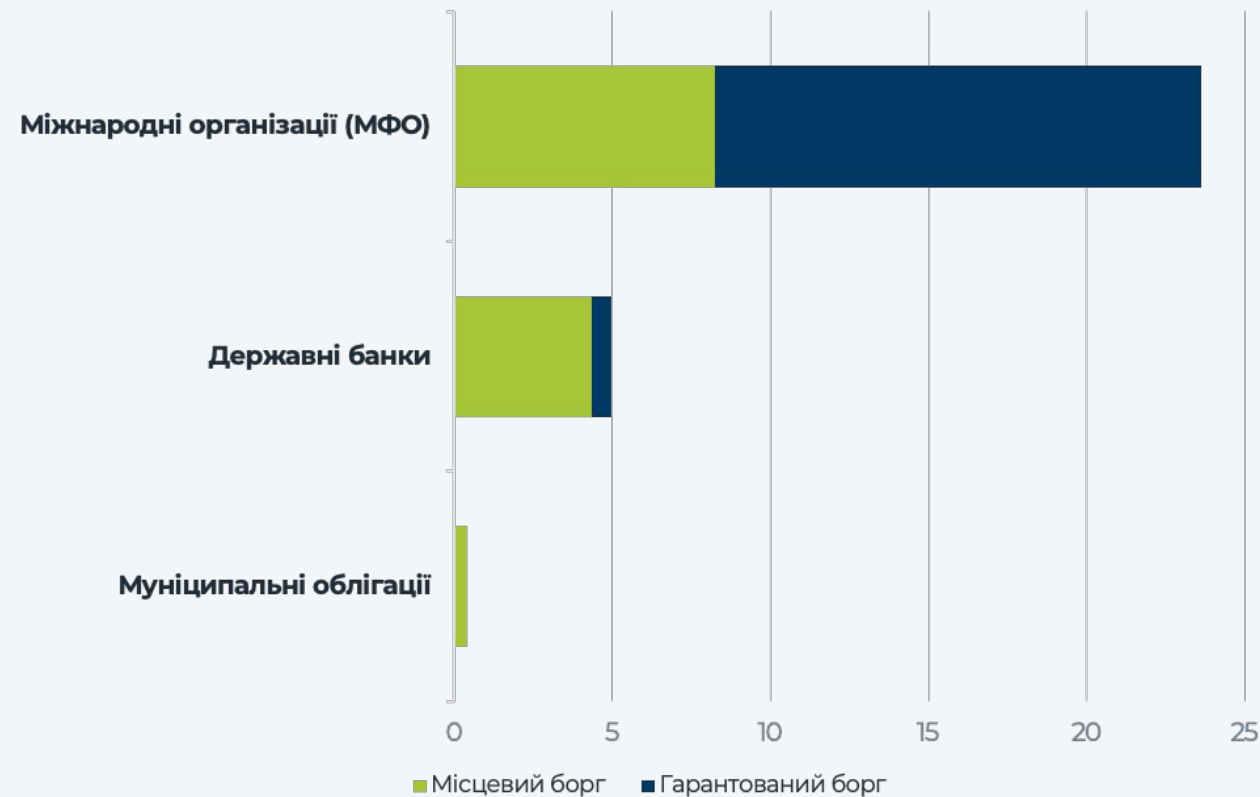
Далі за обсягами йдуть місто Київ (понад 3,1 млрд грн), а також Харківська (близько 2,0 млрд грн) та Миколаївська (близько 1,6 млрд грн) області

- Запозичення спрямовані переважно на **фінансову підтримку** поточної діяльності місцевих **комунальних і транспортних підприємств**.

Топ-5 регіонів за обсягом боргу, млрд грн

Борг за групами кредиторів, млрд грн

Муніципальні облігації – станом на 01.06.2026

Міжнародні фінансові організації формують основну частину накопиченого боргу громад.

Їхнє фінансування переважно залучається під державні або місцеві гарантії для великих інфраструктурних проєктів комунальних підприємств.

Українські державні банки та муніципальні облігації переважно формують **прямий борг самих місцевих рад.**

Разом, млрд грн

Міжнародні організації (МФО) **23,60**

Державні банки **4,95**

Муніципальні облігації **0,40**

Найбільша частина боргу громад припадає на ЄБРР та ЄІБ

- На першому місці знаходиться **Європейський банк реконструкції та розвитку**, заборгованість перевищує **11 млрд грн**.
- Одразу за ним **Європейський інвестиційний банк** із сумою понад **9 млрд грн**.
- Для порівняння, українські державні банки (Укргазбанк, Ощадбанк, Укрексімбанк) та Світовий банк (МБРР) профінансували громади на суми в межах **1,5–2 млрд грн кожен**.
- Частка решти міжнародних фондів (МФК чи НЕФКО) у загальному борговому портфелі є значно меншою.

Обсяг боргу за кредиторами, млрд грн

UKRAINE INVESTMENT FRAMEWORK: МОЖЛИВОСТІ ТА ФАКТИЧНЕ ЗАЛУЧЕННЯ КОШТІВ ГРОМАДАМИ

Ukraine Investment Framework (UIF) – інвестиційний механізм ЄС у межах Ukraine Facility. Він поєднує гарантії за кредитами, гранти й технічну допомогу, щоб зробити довгострокове фінансування доступнішим і дешевшим.

Загальний бюджет механізму становить 9,5 млрд євро для приватного та публічного секторів.

Станом на червень 2026 на фінансування муніципалітетів через UIF затверджено 796 млн євро

- Загальний погоджений портфель програм для публічного сектору становить **4,8 млрд євро**.
- На програми, у яких громади або їхні комунальні підприємства виступають безпосередніми позичальниками, припадає **796 млн євро, або 17% цього портфеля**.
- Громади також є бенефіціарами програм у сферах транспорту, інфраструктури та житла, де позичальниками виступають інші суб'єкти.

Source: European Commission; KSE analysis

Затверджено в публічному секторі, млн євро

Джерело: тут і далі в цьому розділі – дані Єврокомісії; розрахунки KSE Institute

Програми прямої підтримки муніципалітетів реалізують 5 МФО

Погоджений муніципальний портфель формують **ЄІБ, AFD, BGK, KfW та NEFCO**. ЄІБ має найбільший обсяг гарантій, а AFD і BGK – найбільші обсяги грантової підтримки.

Кошти спрямують на:

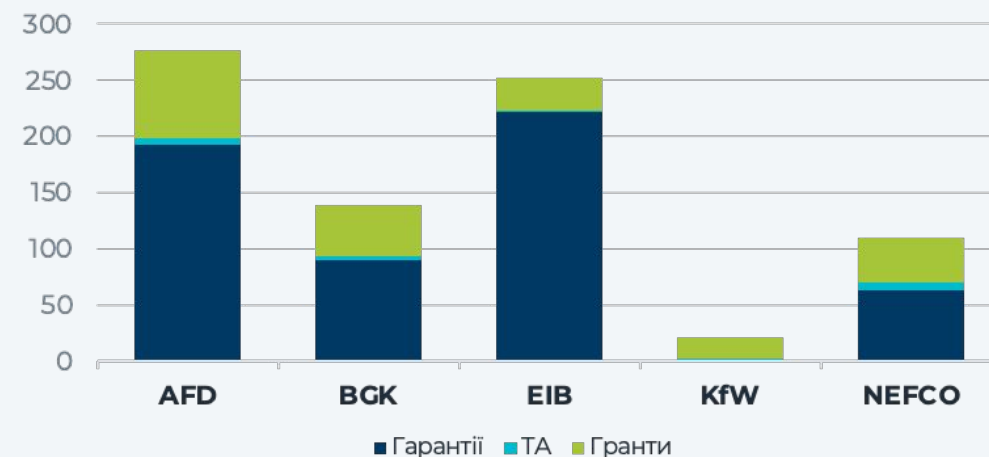
підтримку ліквідності
комунальних підприємств

енергоефективність

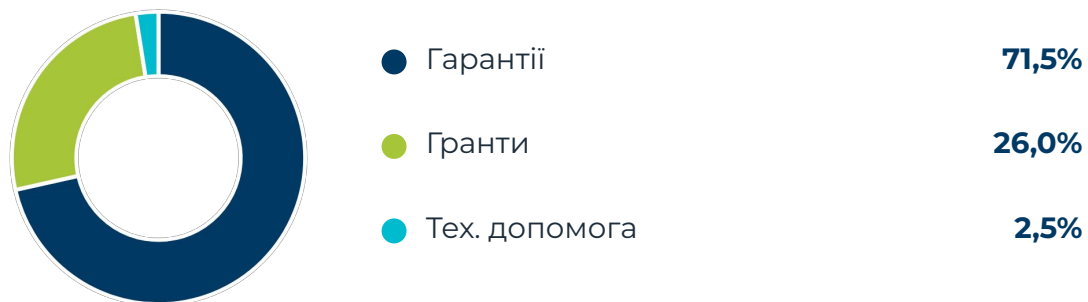
оновлення міського
транспорт

модернізацію систем
водопостачання

Заплановані позики муніципалітетів за UIF, млн євро

Загальний обсяг фінансування громад

Понад 25% погодженого фінансування становлять гранти, які здешевлюють позики для громад.

Ще 2,5% складає TA – технічна допомога на залучення міжнародних консультантів, аналітиків та підготовку проектно-кошторисної документації.

Це вирішує одну з головних проблем громад — брак власної експертизи для правильного оформлення проектів за стандартами ЄС.

Більшість програм зосереджені на підтримці основних комунальних послуг: теплопостачання, водопостачання та водовідведення, енергоефективність тощо

МФО	Програма	Напрямок	Гарантії, млн євро	Змішане фінансування, млн євро	Всього, млн євро
	Ukraine Municipal Infrastructure Programme	Енергетика, водопостачання та водовідведення, утилізація відходів	220,9	-	220,9
	Investment Grant (IG) to Ukraine District Heating Project	Теплопостачання, енергоефективність будівель та відновлювані джерела енергії	-	30,9	30,9
	MISTO – Municipal Infrastructure for Sustainable Territories	Охорона здоров'я, водопостачання, житло, енергетика	192,0	84,4	276,4
	Support for Municipal investments in Ukraine	Теплопостачання, водопостачання та водовідведення, охорона здоров'я, транспорт	90,0	48,5	138,5
	EU NEFCO Green Recovery Programme for Ukraine	Теплопостачання, водопостачання, енергоефективність будівель та відновлювані джерела енергії	63,0	46,0	109,0
	Municipal Infrastructure Development (Chernivtsi)	Водопостачання та водовідведення м. Чернівці	-	20,3	20,3

Станом на липень 2026 року через UIF для публічного сектору було виплачено 565 млн євро.

Із цієї суми на пряму підтримку громад спрямовано 30,2 млн євро, зокрема 20,2 млн євро – у формі гарантій.

У 2024–2025 роках фінансування отримали Київ, Львів, Дніпро та Черкаси – для підтримки комунальних послуг і оновлення громадського транспорту.

565

млн € виплачено
для публічного
сектору

30,2

млн € – пряма
підтримка
громад

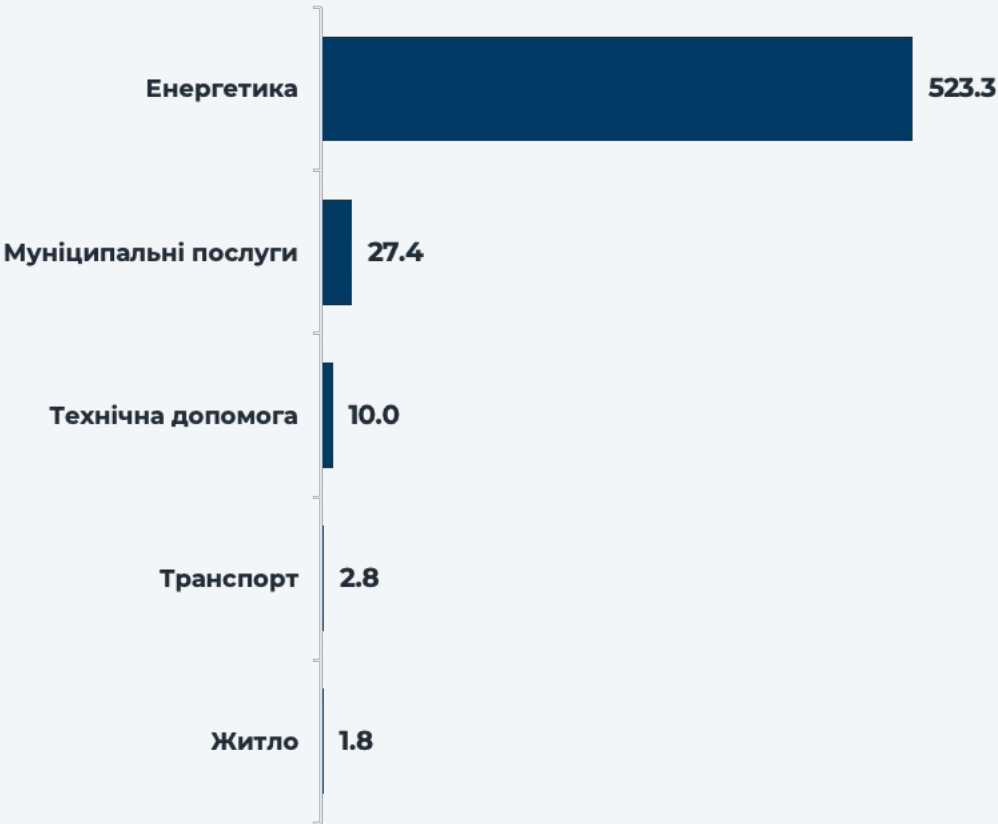
20,2

млн € з них –
у формі гарантій

Пожвавлення укладання контрактів із громадами очікується з початку 2027 року.

Заплановані проєкти охоплюють міста різного розміру та з різних регіонів. Для частини з них передбачено фінансування через фінансових посередників.

Надане фінансування для публічного сектору, млн євро

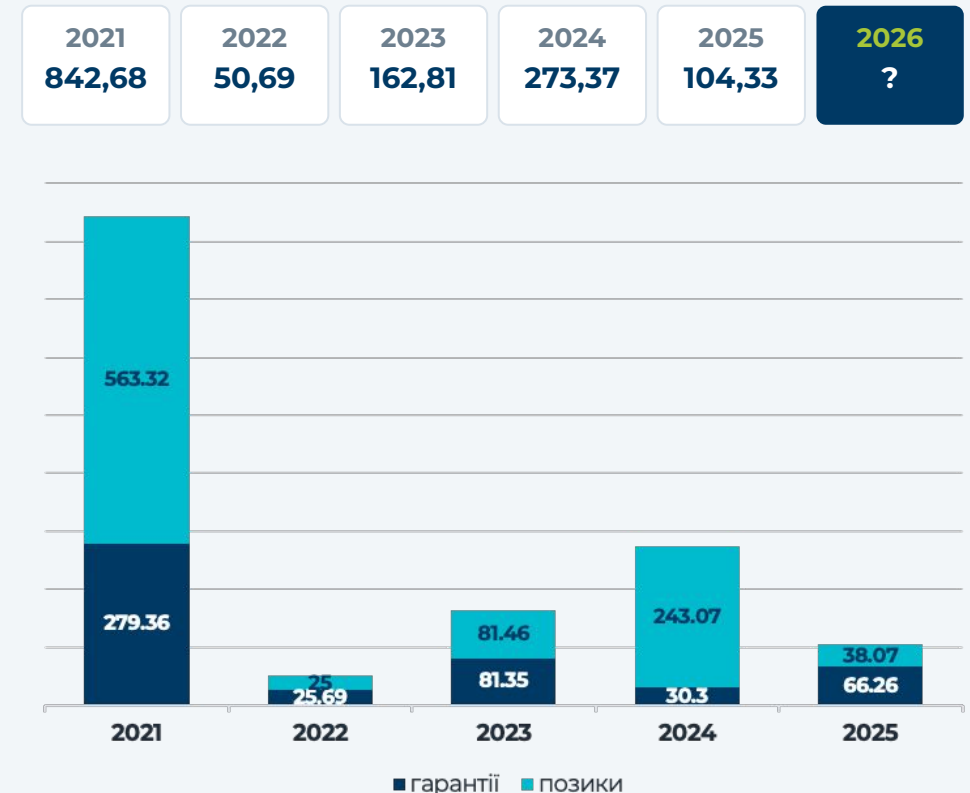
ПЕРСПЕКТИВИ МІСЦЕВИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ: МОЖЛИВОСТІ ТА КЛЮЧОВІ ОБМЕЖЕННЯ

ЩО ПОТРІБНО ГРОМАДАМ ДЛЯ АКТИВНІШОГО ЗАЛУЧЕННЯ ФІНАНСУВАННЯ

Обсяг запозичень зростатиме, темп визначатиме реформа РІМ

- Перехідний період РІМ у 2025 році тимчасово стримав ринок – **суворіший контроль якості проєктів означав повернення заявок на доопрацювання** та затримки погодження.
- Дані за початок 2026 року свідчать про **поступову адаптацію**: строки погодження скорочуються, а обсяги нових запозичень зростають.
- Подальша динаміка залежатиме від того, **чи зможуть громади відповідати новим вимогам до якості проєктів**.
- Без цільової підтримки в підготовці проєктів **РІМ ризикує закріпити розрив** між кількома досвідченими містами та рештою громад.
- Громади, які інвестують у підготовку проєктів під вимоги РІМ зараз, матимуть **перевагу в доступі до фінансування** пізніше.

Обсяг місцевих запозичень та гарантій, млн євро

Умови фінансування стають прозорішими, а доступні інструменти — різноманітнішими

01

Сільські та селищні ради, які отримали доступ до позик у 2024 році, поки використовують його обмежено. **Це найбільший невикористаний потенціал ринку**

02

Ставки, прив'язані до UIRD або EURIBOR із верхніми межами, стають стандартом нових угод. Вони роблять умови **фінансування прозорішими**, хоча не усувають процентний і валютний ризики

03

Міжнародні фінансові організації дедалі частіше надають **кошти через українські банки**. Така модель, імовірно, зберігатиметься

04

Терміни та пільгові періоди скорочуються порівняно з 2024 роком — це може свідчити про поступове завершення лояльного ставлення кредиторів, характерного для перших років повномасштабної війни

05

UIF відкриває суттєвий фінансовий резерв для громад на найближчі роки: із **796 млн євро погодженого муніципального портфеля** більшість коштів ще має перейти в контракти та виплати. Значна частка гранту (понад 20%) робить ці кошти особливо вигідними, а технічна допомога може посилити спроможність громад готувати якісні проєкти

Завдання громад – поєднувати доступні інструменти з якісною підготовкою проєктів і оцінкою ризиків.

Головне обмеження для більшості громад – не доступ до позик, а готовність ними користуватися

96,8%

96,8% громад не мають активних місцевих запозичень.

01

Подолання пасивності малих громад

Наявний ресурс запозичень наразі розподіляється між вузьким колом досвідчених позичальників, тоді як переважна більшість громад навіть не пробувала цей інструмент.

02

Розбудова спроможності готувати проекти та проходити погодження з Мінфіном

Сільським і селищним громадам бракує фахівців для підготовки проектів, фінансових розрахунків і роботи з процедурами погодження.

03

Поширення знань про наявні інструменти зниження вартості боргу (сар-ставки, гарантії)

Вони вже працюють, але залишаються маловідомими поза колом досвідчених позичальників.

04

Використання технічної допомоги UIF для підготовки проектів і прискорення переходу від погодженого портфеля до контрактів

Із погодженого портфеля в 796 млн євро фактично виплачено близько 4%. Технічна допомога може прискорити підготовку проектів, укладання контрактів і використання коштів.

Мета дослідження

Показати, як змінювався ринок місцевих запозичень: його обсяги, кредитори, умови позик і коло громад-позичальників. Оцінити вплив війни, реформи управління публічними інвестиціями та змін у законодавстві на доступ громад до кредитів і їхню спроможність реалізовувати інвестиційні проєкти.

Що досліджувалось?

тип позики (внутрішня чи зовнішня, пряма чи під гарантію), кредитор, сума, валюта, відсоткова ставка, строк кредитування та пільговий період, строки й швидкість погодження Мінфіном, розподіл боргу за регіонами та типами рад – міська, селищна або сільська.

Джерела даних

Офіційний сайт Міністерства фінансів України (дані про погоджені місцеві запозичення та гарантії), відповіді на офіційні запити на публічну інформацію щодо місцевого боргу та облігацій, KSE Institute analysis (дані про розподіл фінансування в межах Pillar 2)

Період

- період до повномасштабного вторгнення для порівняння – 2021 рік
- початок повномасштабної війни – 2022 рік
- період адаптації та відновлення ринку – 2023–2025 роки і січень–квітень 2026 року

Аналітичні цілі

- проаналізувати як змінювалися обсяги, види та структура місцевих позик і гарантій.
- порівняти умови фінансування: відсоткові ставки, валюти позик, строки та пільгові періоди.
- визначити роль державних банків, ЄБРР, ЄІБ та інших міжнародних фінансових організацій у новому й накопиченому боргу громад.
- оцінити, як війна, зміни законодавства та реформа управління публічними інвестиціями вплинули на здатність громад залучати позики.
- виявити регіональну концентрацію боргу, поширеність запозичень серед різних типів громад і фактичне залучення коштів Ukraine Investment Framework (Pillar 2).